

הקמת 'הבית של ההתנדבות בישראל'

רקע:

להתנדבות תרומה משמעותית ועמוקה, בהשפעתה על חיזוק החברה האזרחית, בתרומתה ללכידות ולסולידאריות החברתית. ההתנדבות מסייעת ותורמת לאיחוי שסעים חברתיים ולגישור בין תרבותי ולהעמקת האמון הציבורי בערכי החברה האזרחית הדמוקרטית. התנדבות מהווה מקפצה לפיתוח אנושי וחברתי וכלי חשוב בעתות משבר ואסון. היא תורמת לקידום פלורליזם, חוסן חברתי ורגישות תרבותית ומטה את הכף להבטחת זכויות אזרחיות וחברתיות.

בישראל, על פי הסקר החברתי של הלמ"ס לשנת 2014, רק 23.1% מהאוכלוסייה הבוגרת (מעל גיל 20) מתנדבת. היקף התנדבות זה, הינו נמוך מהממוצע במרבית מדינות המערב. כך למשל, ממוצע ההתנדבות במדינות אירופה עומד על 36%. השאיפה להרחיב את מספר המתנדבים ואת איכות התנדבותם, הובילה להקמת המיזם הבין מגזרי לקידום התנדבות והשתתפות חברתית בישראל.

מיזם ההתנדבות הישראלי הוקם בשנת 2012 על-ידי ממשלת ישראל וג'וינט ישראל כשותפות בין-מגזרית, במטרה להעלות את המודעות, האיכות והיקף ההתנדבות והשתתפות החברתית בישראל, באמצעות חיזוק ופיתוח תשתיות התנדבות ברות קיימא.

במשך עבודת המיזם, גברה ההכרה כי במטרה לוודא את המשכיותן של התשתיות המוקמות במסגרתן, לבסס ולהרחיב את פעילותן, קיים צורך ממשי בהקמת פלטפורמה קבועה שתשמש כ'בית להתנדבות בישראל'. עם הקמתו, יהווה ה"בית" גוף מתכלל אשר יוכל לייצר את הסנכרון ההכרחי בין תשתיות הידע, ההתמקצעות, הטכנולוגיה והמדיניות - באופן שייצר פעולה אפקטיבית לקידום ההתנדבות, תוך שימור הדיאלוג הבין מגזרי ושמירה על הרלוונטיות של כלל התשתיות המוקמות, במציאות דינמית ומשתנה.

הצורך

במחקרים שנערכו בשנים האחרונות, נמצא כי במטרה לייצר סביבה פוליטית, חברתית וכלכלית המאפשרת את מיצוי מלוא פוטנציאל ההתנדבות, יש בראש ובראשונה לחזק את התשתיות המעודדות את קיומה. המיזם הבין מגזרי לקידום ההתנדבות והשתתפות החברתית בישראל הוקם במטרה לחזק ולפתח את התשתיות התומכות בהתנדבות בישראל. עם הקמתו, נקבע כי המיזם תחום ומוגדר בזמן ותפקידו להניח את התשתיות והיסודות שיוכלו לתרום להרחבת ההתנדבות בישראל. ה"בית" יספק מענה לצרכים הבאים:

א. **הצורך בהמשכיות וקיימות התשתיות** : קיים צורך בהבטחת המשכיות התשתיות ובהענקת

התמיכה המערכתית ההכרחית למגוון השחקנים בשדה, על מנת שיוכלו להמשיך וליזום פעולות התנדבות מקצועיות, משמעותיות ובעלות השפעה.

- ב. **הצורך בגוף מתכלל:** אפקטיביות התשתיות המוקמות כיום נשענת רבות על ממשקים משמעותיים ביניהן. גוף מתכלל יוכל לייצר את הסנכרון ההכרחי בין תשתיות הידע, ההתמקצעות, הטכנולוגיה והמדיניות - באופן שייצר פעולה אפקטיבית לקידום ההתנדבות.
- ג. **הצורך בגוף בעל פעולה חוצת-מגזרים:** ההתנדבות היא פעולה המתקיימת בכל אחד משלושת המגזרים. קיים צורך בגוף המקדם התנדבות בכולם והפועל לשימור הדיאלוג הבין מגזרי, באופן שימנף את ההתנדבות ויאפשר איגום משאבים, בסביבה שהיא דלת משאבים.
- ד. **הצורך בגוף דינמי המגיב במהירות לסביבה משתנה:** במציאות בה השינויים החברתיים, הכלכליים והפוליטיים הם תכופים ורבים, גם עולם ההתנדבות משתנה בהתאם. התשתיות שמקים המיזם כיום עלולות לאבד חלק מהרלוונטיות שלהן בעתיד. ה"בית" יוכל לוודא כי התשתיות עוברות התאמה מסונכרנת לשינויים הקיימים וכי הן מגיבות בהתאם.

מטרת העל של ה"בית":

הבית ישמש כארגון גג לאומי, בין מגזרי, המנוהל על ידי שותפות בין ארגונית, אשר יהווה פלטפורמה לפיתוח וחיזוק תשתיות התנדבות ובכך יאפשר לחזק, להרחיב, ולהוקיר את ההתנדבות וההשתתפות החברתית בכלל המגזרים בחברה הישראלית.

מטרות ויעדי "הבית":

1. הקמת שותפות בין מגזרית לקידום ההתנדבות בישראל

- 1.1. חיזוק שיתוף הפעולה וביסוס מערכת היחסים בין המגזר הציבורי, ארגונים בחברה האזרחית והמגזר העסקי, לקידום ההתנדבות בישראל, תוך שמירה על עצמאות השותפים
- 1.2. לקיחת אחריות, השפעה וייצוג של שלושת המגזרים בקידום ההתנדבות בחברה הישראלית
- 1.3. התאמת כלל התכניות של ה"בית" לצרכים וליכולות של כל אחד מן המגזרים

2. הרחבת מספר המתנדבים בישראל

- 2.1. צמצום החסמים להתנדבות ועידוד הגורמים המקדמים התנדבות
- 2.2. העלאת המודעות להתנדבות ולחשיבותה
- 2.3. פיתוח והנגשת אפשרויות התנדבות לכלל האוכלוסייה
- 2.4. הובלת תהליכי הוקרת מתנדבים ותמריצים להתנדבות

3. הרחבת ההשפעה החברתית של ההתנדבות על כלל העוסקים בה

- 3.1. אסדרה וגיבוש מדיניות

- 3.2. פיתוח מקצועי, הכשרה וידע לאנשי המקצוע המובילים את עולם ההתנדבות
- 3.3. פיתוח תורות עבודה אפקטיביות לחיזוק מערכי התנדבות קיימים ולהקמת חדשים
- 3.4. קידום מחקר, הערכה ומדידה מתמשכים בתחום ההתנדבות

4. פיתוח וחיזוק תשתיות בנות קימא לקידום ההתנדבות

- 4.1. תכלול וסנכרון כלל התשתיות אשר הוקמו באמצעות מיזם ההתנדבות
- 4.2. עדכון התשתיות בהתאם למציאות המשתנה
- 4.3. פיתוח תשתיות חדשות על פי צרכי השטח והשעה

5. פיתוח מענים התנדבותיים למגוון רחב של צרכים לאומיים

- 5.1. זיהוי ומיפוי הצרכים הלאומיים
- 5.2. פיתוח תכניות התנדבות לאומיות, רחבות היקף, כמענה לצרכים לאומיים
- 5.3. פיתוח יוזמות חדשניות לקידום מענים לצרכים לאומיים

עקרונות הפעולה

- **רב מגזריות**- הבית ייתן מענה וייצוג לשלושת המגזרים וימשיך לתמוך בפעילות התשתית לקידום התנדבות בשלושת המגזרים.
- **בעלות**- ארגון הגג יהיה ארגון מגזר שלישי המוגדר כמיזם משותף עם ממשלת ישראל.
- **משילות**- הארגון ינוהל באמצעות ועד מנהל הכולל נציגים משלושת המגזרים ומייצג גיוון אוכלוסיות עפ"י עקרונות הממשלה לגיוון.
- **קיימות פיננסית**- הארגון יתקצב בתקציב ליבה קבוע, לאורך זמן באמצעות חיבור בין 3 מקורות מימון: המייסדים מהממשלה ומהחברה האזרחית (קבוע ל-5 שנים), גיוס תרומות (משתנה), מכירת שירותים לארגונים ולגופים עסקיים (משתנה).

תחומי פעולה אסטרטגיים

- תחזוק, סנכרון, שכלול והרחבת התשתיות המוקמות במיזם ההתנדבות
- קידום חקיקה, אסדרה וגיבוש מדיניות
- פיתוח התמקצעות- הכשרה וידע
- פיתוח יוזמות חדשניות ותכניות התנדבות לאומיות
- מחקר והערכה בתחום ההתנדבות
- פיתוח ותחזוקת כלים טכנולוגיים מקדמי התנדבות
- קידום מנגנוני הוקרה, מיצוב והעלאת המודעות להתנדבות

למידה מארגונים דומים בעולם:

מלמידה שהתבצעה על ארגוני גג לקידום התנדבות ב- 5 מדינות בעולם: ארה"ב, קנדה, בריטניה, אוסטרליה והולנד, עולים העקרונות הבאים:

- **ישות חוקית** – ברוב המדינות הגוף הוא גוף מגזר שלישי עצמאי.
- **ניהול הגוף** – ברוב המדינות מנהל את הגוף ועד מנהל המייצגים מגזרים שונים
- **תקציב וגורמי מימון** – לכל הארגונים תקציב פעולה שנתי קבוע. ברוב הארגונים יש 3 מקורות מימון מרכזיים: ממשלתי, תרומות, דמי חבר של ארגונים המקבלים שירות מארגון הגג.
- **צוות** – בכל ארגון צוות שכיר קבוע.
- **תחומי פעילות** – הארגונים עוסקים בתחומי הפעילות הבאים: פיתוח ידע, הדרכה, כלים טכנולוגיים, העלאת מודעות, פיתוח יוזמות חדשניות.

התוצאות המצופות מה"בית" כעבור 5 שנות פעילות:

- ✓ שיעור ההתנדבות בחברה הישראלית יעלה ל-40%.
- ✓ עליה של 20% בשיעור ההתנדבות של אוכלוסיות שאינן מתנדבות (או מתנדבות פחות).
- ✓ 7 תכניות התנדבות לאומיות כמענה לצרכים לאומיים.
- ✓ תקינה למקצוע ניהול ההתנדבות: עליה של 30% במספר מנהלי ההתנדבות בשכר בארגונים.
- ✓ שיפור של 30% במדדי האימפקט (השפעה) של ההתנדבות.
- ✓ כלל התשתיות שהקים המיזם פועלות וממשיכות את פעולתן.